

Marek Gedl, *DIE HALSRINGE UND HALSKRAGEN IN POLEN I, Prähistorische Bronzefunde, dział XI, t. 6, Stuttgart 2002, 70 ss., 2 ryciny w tekście, 79 tablic poza tekstem.*

Omawiana książka jest kolejnym opracowaniem brązowych zabytków z ziem polskich w serii *Prähistorische Bronzefunde*. Jest to już tom dziesiąty, co wskazuje na wielki wysiłek włożony przez Kolegów z ośrodka krakowskiego w tworzenie pełnego korpusu brązów polskich, dostępnego także dla badaczy nie władających naszym językiem. Znaczenia tych wieloletnich działań nie sposób przecenić.

W tomie tym opracowano naszyjniki metalowe występujące od I do IV okresu epoki brązu, a jest ich łącznie 372 według stanu na rok 1997. Jak zwykle w tomach tej serii tekst rozpoczyna się od charakterystyki stanu badań, problemów chronologii względnej i absolutnej oraz podziałów kulturowych naszych ziem w omawianych czasach. Część wstępną zamykają uwagi o technikach produkcji naszyjników, ale z pominięciem naszyjników kołnierzowatych. Autor ogólnie charakteryzuje wykonane już analizy stopu wielu naszyjników (s. 10), ale nie podaje ich wyników dla konkretnych zabytków. Po omówieniu wszystkich wyróżnionych typów M. Gedl podaje krótkie streszczenie wyników, także po polsku, co stanowi istotne i godne pochwały *novum*.

Przedstawione klasyfikacje typologiczne różnią się nieco od zaproponowanych niedawno przez W. Blajera¹. Różnice dotyczą tak nazewnictwa typów, jak i wyróżniania niektórych wariantów, co tłumaczy się zróżnicowaniem bazy źródłowej, która w pracy M. Gedla obejmuje przecież nie tylko materiały ze skarbów. Zastanawia, dlaczego jeden z typów został nazwany „miedzianym naszyjnikiem z Łubezy” (s. 12), chociaż cytowana publikacja źródłowa, w której określono go jako miedziany, nie przynosi żadnej analizy surowca. Przy omawianiu wczesnych naszyjników o końcach rozklepanych w uszka pominięta została dyskusja na temat domniemanej ich funkcji także jako form surowca². Na podkreślenie zasługuje wyróżnienie typu Rościęcino datowanego na II okres (s. 22nn.), a stanowiącego kontynuację grzywien unietyckich, lecz zdobionego przejętym z południa ornamentem. W wykazach pominięty został uszkodzony naszyjnik z Wymysłowa, pow. Gostyń³, należący zapewne do tej samej odmiany co okaz z Kotłowa (s. 31nn.). Przy omawianiu szeroko dyskutowanej w literaturze kwestii datowania tordowanych naszyjników ze złożonego podwójnie drutu Autor udowodnił długie trwanie tych właśnie naszyjników (s. 51nn.).

Słowem uzyskaliśmy kolejne wartościowe studium źródłoznawcze, wzbogacające znacznie naszą wiedzę zwłaszcza o wczesnych okresach epoki brązu.

Jan Dąbrowski

Labat 2002, 70, 100-101, 110-111, 113, Prähistorische Bronzefunde, Band XI, t. 6, Stuttgart 2002, 70 ss., 2 ryciny w tekście, 79 tablic poza tekstem.

W opracowaniu tym uwzględniono 372 naszyjniki metalowe z epoki brązu z ziem polskich w serii Prähistorische Bronzefunde, Band XI, t. 6, Stuttgart 2002, 70 ss., 2 ryciny w tekście, 79 tablic poza tekstem.

Przy omawianiu wczesnych naszyjników o końcach rozklepanych w uszka pominięta została dyskusja na temat domniemanej ich funkcji także jako form surowca.

¹ W. Blajer, *Skarby z wczesnej epoki brązu na ziemiach polskich*, Wrocław-Warszawa 1990; tenże, *Skarby ze starszej i środkowej epoki brązu na ziemiach polskich*, Kraków 1999.

² M. Novotná, *Halsringe und Diademe in der Slowakei*, *Prähistorische Bronzefunde*, dział XI, t. 4, München 1984, s. 13nn.

³ S. Jasnós, *Materiały do osadnictwa w starszej epoce brązu na obszarze Wielkopolski południowej*, „*Fontes Archaeologici Posnanienses*”, t. 25: 1975, s. 89nn, ryc. 13:4.